

2011. május 29. vasárnap
 Márk evangéliuma 10,1–16

Szabó Csaba

Kérdés a házassági elválásról

^{10,1}Jézus onnan elindulva elment Júdea határába és Jordánon túlra; újra sokaság gyülekezett hozzá, ő pedig szokása szerint ismét tanította őket. ^{10,2}Farizeusok is mentek hozzá, és megkérdezték tőle, hogy szabad-e a férfinak elbocsátania a feleségét: ezzel kísértették Jézust. ^{10,3}Ő azonban visszakérdezett: "Mit parancsolt nektek Mózes?" ^{10,4}Azok ezt mondták: "Mózes megengedte a válólevél írását és az elbocsátást." ^{10,5}Jézus erre így szólt hozzájuk: "Szívetek keménysége miatt írta nektek Mózes ezt a parancsolatot, ^{10,6}mert a teremtés kezdete óta az embert férfivá és nővé teremtette az Isten. ^{10,7}Ezért elhagyja az ember apját és anyját; ^{10,8}és lesznek ketten egy testté, úgyhogy ők többé már nem két test, hanem egy. ^{10,9}Amit tehát az Isten egybekötött, ember el ne válassza." ^{10,10}Otthon ismét megkérdezték őt erről a tanítványai. ^{10,11}Ő ezt mondta nekik: "Aki elbocsátja feleségét, és mást vesz el feleségül, házasságtörést követ el ellene; ^{10,12}és ha az asszony bocsátja el férjét, és máshoz megy férjhez, szintén házasságtörést követ el."

Jézus megáldja a gyermekeket

^{10,13}Ekkor kisgyermekeket vittek hozzá, hogy megérintse őket, a tanítványok azonban rájuk szóltak. ^{10,14}Amikor ezt Jézus észrevette, megharagudott, és így szólt hozzájuk: "Engedjétek hozzám jönni a kisgyermekeket, és ne tiltsátok el tőlem őket, mert ilyeneké az Isten országa. ^{10,15}Bizony, mondom nektek: aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint egy kisgyermek, semmiképpen sem megy be abba." ^{10,16}Ekkor átölelte és kezét rájuk téve megáldotta őket.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Perikópánk helyét többféleképpen lehet meghatározni, aszerint, hogy milyen szempontok alapján tagoljuk az evangéliumot. Az összefüggéseket tekintve arra különösen jó figyelni, hogy ez a tanítás, és a következők Jézus szenvedésének másodszori és harmadszori bejelentése között hangzik el, a következő, 11. rész pedig már a jeruzsálemi bevonulás elbeszélésével kezdődik. A passiótörténet közel

van! Nem elsősorban az idői, hanem a lényegi közelség a fontos, amit perikópánk első mondata (l. alább) még nyomatékosabbá tesz. Ezek a körülmények önmagukban is figyelmeztetnek arra, hogy Jézus szavainak az elsődleges, közvetlen témán túl mélyebb és távolabbra mutató jelentése és jelentősége is van! Sokatmondó Eduard Schweizer szempontja, aki a 8,22–10,52 egyik fő témájaként Jézus követésének kérdését jelöli meg, igazsakaszkodunk pedig a következő címet adja: „Jézus követése a házassággal”.¹

1. vers

Az eredeti szöveghez ennek a versnek az esetében² közelebb áll, és kifejezőbb is a Károli fordítás: „Onnan pedig felkelvén...”³ Az ἀνίστημι: felkelni ige első pillanatra feleslegesnek tűnő alkalmazása az elindulás, az útnak indulás határozottságát, elszántságát fejezi ki. Jézus elszántan, tétovázás nélkül indul tovább a megkezdett úton, a passió felé. Márk földrajzi meghatározása kissé tétova, nem egészen egyértelmű geográfai, annál kifejezőbb és sokatmondóbb azonban teológiailag. Az irány: Jeruzsálem, a Golgota!

¹ EDUARD SCHWEIZER: *Das Evangelium nach Markus* (NTD 1) Göttingen, Vandenhoeck & Göttingen, 1978, 108. A perikópák utólagos címzése során ez az igazsakaszkodunk általánosan valamilyen módon a válasra helyezi a hangsúlyt (a magyar fordítások is). Ez nem kifogásolható, mert ez a megőrkített jézusi szavak apropója, de voltaképpen magának a házasságnak a kérdése áll a közép-pontban. Schweizer címzése viszont exegetikai telitalálat, mert utal az elsődleges olvasat mögötti többletre.

² A versenkénti magyarázat E. Schweizer i.m.; Varga Zsigmond: *Újszövetségi görög-magyar szótár*. Budapest, 1992, Kálvin Kiadó; VARGA ZSIGMOND: Márk evangéliumának magyarázata, In: *Jubileumi Kommentár*, Budapest, Kálvin Kiadó, 1995, figyelembevételével készült.

³ Nem lényeges szempont, ezért csak éppen megemlítjük, hogy Jézus neve a görög szövegben nem szerepel, Károli ebben is következetesebb – az Új Fordítás értelemszerűbb.

Kissé parafrázálva úgy írható le a vers második fele, hogy „szokás szerint” Jézushoz sereglenek az emberek, ő pedig „szokás szerint” tanítja őket. Hogy miről, azt csak feltételezhetjük: kézenfekvő, hogy a családi élet, a házasság dolgairól (is), hiszen ez lehet a kapcsolódási pont a következőkhöz.

2. vers

Folytatható úgy, hogy „szokás szerint” farizeusok mentek oda, hogy belekössenek Jézusba (vö. 2,24; 7,1.k; 8,11.k). A farizeusok jellegzetes, rájuk jellemző módon kísértik Jézust. Ravasz a kérdés, a farizeusok csapdát akarnak állítani. A háttérben két különböző farizeusi felfogás húzódik meg: Az egyik szerint (Hillél-iskola) a férj minden apró-cseprő okra hivatkozva elbocsáthatja feleségét, a másik (Sammaj-iskola) szerint csak házasságtörés, vagy hasonló súlyú vétek esetén. Ha Jézus az első változat mellett dönt, akkor aszkétikus szigora teszi népszerűtlenné, ha a második mellett, akkor erkölcsi komolyságát járhatja le.

3. vers

Itt telitalálat az Új Fordítás: „Ő azonban visszakérdezett” (Károli itt is „szószerintibb”, de kevésbé markáns). A közérintkezésben általában nem illik kérdésre kérdéssel válaszolni, itt azonban más a helyzet. Jézus nem egyszerűen a „szitán lát át” hanem olvas a farizeusok – kemény – szívében. Válasza egyértelmű. Feltűnő és leleplező, hogy Jézus kétszer is a parancsolatra, a törvényre hivatkozik, a farizeusok pedig kétszer is a kibúvók, a kiskapuk körül keresgélnek („szabad-e”; „megengedte”). A törvényt formálisan oly sokra tartó farizeusok lepleződnek le végül Jézus mélységes törvénytiszteletével szemben. Nem eltörölni, hanem betölteni jött a törvényt (Mt 5,17). Az evangélium a betöltött törvényt!

4–5. vers

Jellemző a farizeusok viszontválasza. Ugyanazokat a szavakat használják, mint amelyek a megfelelő törvényi helyen, az 5Móz 24,1kk LXX szerinti szövegében szerepelnek, ahol nem megszólító módon hangzik ugyan a törvény („ha feleségül veszel egy lányt...”), de mégis személyes hangon („Ha valaki...”). A farizeusok válaszolhatnának úgy, hogy „megengedte nekünk...”, hogy kitűnjön: saját ügyükről van szó, nem pedig provokációról. Ők azonban önkéntelenül is személytelenné teszik a dolgot: „megengedte” a válólével *írását és az elbocsátást*. Nem a tárgyilagosság, hanem az önfényezés stílusa ez, mintha azt mondanák: mi csak elvileg kérdezzünk, mi magunk nem vagyunk érintettek. Ez teszi azután még leleplezőbbé Jézus válaszát, amely nem általánosságban és nem a dolgokat elvonatkoztatva, absztrahálva hangzik, hanem nagyon személyre szólóan: a *ti keményszívűségeket az oka, hogy ilyen megengedő törvényt kellett hozni*. A βιβλίον (a βίβλος kicsinyítőképzős alakja) tekercs formájú iratot jelent. σκληροκαρδία: érdemes a σκληρός néhány jelentésárnyalatát felsorolni, hogy érzékelnünk tudjuk Jézus válaszában keménységét, a benne megfogalmazódó ítéletet. A szó jelentése: kemény, kibírhatatlan, elviselhetetlen, száraz, makacs, hajlíthatatlan, merev, rideg.

6. vers

Jézus visszább megy az időben. A törvényt a bűn által megrontott világ miatt kellett meghozni. Isten eredeti teremtési rendje szerint azonban a férfi és a nő *együtt az „ember”*. A farizeusi kérdés ki nem mondotan is a férfi felsőbbrendűségének az alapállásából hangzik, holott a törvény *eredeti* szándéka éppen a nő védelme volt.⁴ A Biblia alapszemlélete a férfi és a nő egyenértékűsége.⁵ Annak, hogy Jézus a teremtésre utal, egyébként megint csak a közvetlen jelentésen túlmutató jelentősége van. „A szenvedő Emberfiában válik láthatóvá, hogy Isten kegyelme és ajándékai kezdettől a teremtésben gyökereznek, hogy tehát ez Istennek az ember felé tett első mozdulata, ami azután az Emberfia eljövételében teljesedik be véglegesen.”⁶

7–8. vers

Az 1Móz 2,24 LXX szerint idézett szövege kibővült a *óí dűo*: „ketten” betoldással, hangsúlyozva, hogy *egy* férfi és *egy* nő teremtett egymásnak, tehát, bár az Ószövetség (az Újszövetség már csak részben) eltűri a többnejűséget, tendenciája a monogámia, és ez a szempont a LXX keletkezése idején már fokozottabban érvényesül. A szülők – a szülői ház – elhagyása nem elsősorban érzelmi elszakadást jelent, hanem azt, hogy a férfi, aki addig passzív élvezője volt a család („nemzetség”) védelmező ölelésének, most maga vállalja a feleségét védelmező szerepet. A „lesznek ketten egy testté” elsősorban erre a teljes életet átfogó, és mindenre kiterjedő – immár kölcsönössé váló – vállalásra, egymás elfogadására értendő. (A nemi aktusra le-

⁴ SCHWEIZER: i. m., 109.

⁵ Nem a mai értelemben vett egyenjogúságról van szó; ezt a témát itt, most nem tudjuk kibontani, de az egyenértékűség ennél több is. Eltérően a korabeli általános szemlélettől, a nő kisebb értékűségét a Biblia nem fogadja el. Most alapszövegünk apropóján utalunk csak az 1Móz 2,21kk-re, arra, hogy itt egy keleti monda van a háttérben, amely szerint az istenek a férfi kisujjából, mellékes, megvetendő testrészből alkották a nőt. Ezzel szemben a borda a szív-közeli, legértékesebb testtájék erős, szilárd alkotóeleme.

⁶ SCHWEIZER: i. m., 110.

szűkítés az eredeti értelem elsilányítása.) Ezt még erőteljesebbé teszi Jézus kiegészítő mondata: „ők többé már nem két test, hanem egy”. Ez a nyomatékoság alapozza meg a következő vers jézusi következtetését. A „test” (σάρξ) kifejezés itt az ember teremtmény-voltát fejezi ki. (Tehát nem a σῶμα ellentétes töltésű megfelelője!)

9. vers

Protestáns felfogásunk szerint a házasság nem sákramentum, de Isten szerezte teremtési rend.⁷ Az ember teremtmény-voltának lényege, mint fentebb már láttuk, hogy a férfi és a nő együtt az ember, és bár a magános életnek vannak elfogadható változatai, az ember léte a monogám házasságban teljesedik ki.⁸ A συζεύγνυμι ige jelentése: „egy igába fogni”. Rendkívül szemléletesen fejezi ki, hogy mit jelent az „egybekötés”. A házassági közösség nem statikus állapot, hanem dinamikus „közös teherviselés”. Nem könnyed séta, hanem közös „igavonás”, abban az értelemben, hogy meg kell küzdeni érte. Egyfelé kell húzni, és együtt kell, s ami ennél is fontosabb: együtt lehet megharcolni az élet mindennapos és nagy harcait. Jézus szavai félreérthetetlenek: az Isten egybeszerkesztette házasság felbontása szembefordulás Isten teremtésben megnyilvánult szándékával. Vagyis *több* mint törvényszegés! A farizeusok csak a törvényig gondolkodnak – az isteni/krisztusi összefüggések távlatai ennél sokkal tágabbak.

10. vers

Jézus visszavonul, megpihen tanítványai körében; ez Mk-ra különösen jellemző mozzanat (vö 2,1). „Ott-hon” van valahol. Jézusnak és tanítványainak voltak ilyen bázisai, amelyek lehetőséget adtak átmeneti pihenőkre, és valószínűleg anyagi támogatást is nyújtottak.⁹ A kereszt felé tartó, elszánt Jézus nagyon emberi arca tűnik fel itt.

A tanítványok „ismét” megkérdezték Jézust (πάλι ... ἐπερώπων). Az „ismét” a 2. versre utal vissza: még jobban kiemeli a farizeusok kérdésének provokatív szándékát. A tanítványok kérdése nyilván a többre taníttatás óhajából fakad.

11–12. vers

A háttérben 1Kor 7,10 jézusi logionja ismerhető fel. Márk ezt – helyesen – úgy értelmezi, mint további radikalizálást: az újraházasodás még a válásnál is nagyobb bűn, mintegy „megtetézi” azt.

A Biblia a házasságról és a házassági elválásról a következőket tanítja:¹⁰

A házasság a teremtő Isten akaratából fakad, egy férfi és egy nő felbonthatatlan kapcsolata. Férfi és nő együtt „ember”, együtt Isten képmása (1Móz 1,27). A szaporodás, vagyis a család: áldás. Ez magában foglalja a teljes egyenértékűséget is. Mivel ez a hely nem beszélt még elég világosan arról, hogy a házasság egy férfi és egy nő kapcsolata, ezért szól a kiegészítés (2,4kk) erről világosabban. Itt nyilvánvalóan két személyről van szó (2,25; 3,20). A házasság szövetség, melynek megtartására Isten ügyel (Péld 2,17; Mal 2,14). A bűnbeesés története arról is szól, hogy a bűn nem hagyja érintetlenül a házasságot sem. Az új helyzetet a törvény igyekszik szabályozni. A Biblia ismeri a többnejűséget, de az ideális az egynejeség. Sok megnyilatkozás monogám háttérrel feltételez (Péld 12,4; 18,22; 31,10kk; Préd 9,9; Énekek). Ilyenek azok a helyek, amelyek Isten és népe viszonyát a házassághoz hasonlítják (Jer 3; Ez 16; Hós 1–3; Ef 5,22kk; Jel 21,2). A házasságról való lemondás az Ószövetségben egyszeri próféta jel (Jer 16,2), az Újszövetségben a szolgálat érdekében történő különleges elhatározás és isteni ajándék (Mt 19,12; 1Kor 7,7kk; 32–35), általában azonban az Újszövetség a tisztességes házasságot ajánlja (1Kor 7,1kk), sőt elítéli a házasság tiltását (1Tím 4,3).

Törvény adta lehetőség az Isten által fölbonthatatlannak teremtett, de a bűn által megrontott házasság fölbontása (vö. Mt 19,8 par.), vagyis a törvény egy sajnálatos állapotot szabályozott. Jézus az Újszövetség gyülekezetének megtiltja a válást (Mt 19,1–12 par.), hozzátéve, hogy ez nem könnyű, együtt járhat az Isten országa érdekében végzett súlyos önmegtadással (19,12). Az elválttal való házasságkötés paráznaság. Az apostol példás házaseletre hív föl (Ef 5,21kk; Kol 3,18kk); a válás annyira tilos, hogy a vegyesházasságot sem szabad felbontani. Ezt csak a hitetlen házasság felbontása, a hívő nem (1Kor 7,10–16). A hívő

⁷ Ez a körülmény megkérdőjelezi azt a nézetet, amely szerint a házasságot két ember köti egymással, és legfeljebb „áldást kér” rá. Ennek azután az a következménye, hogy a házassági eskü is csak amolyan könnyen felejtendő formassággá válik.

⁸ A teljesség e tekintetben: házastársak, és ha megadatik, a gyermek(ek). Nem pártolható a „szingli” életforma napjainkban olykor szokásos propagálása, a homoszexualitással kapcsolatban pedig – ennek terhét hordozó ember-testvéreink iránti szolidaritással, ha tehetjük segítségnyújtással – határozottan követnünk kell a Biblia egyértelmű tanítását: megelégszünk a teremtés rendjével!

⁹ Vö. GERD THEISSEN: *A Jézus-mozgalom*. Budapest, Kálvin Kiadó, 2006, 78kk. A legismertebb példa Márta és Mária hajléka (Lk 10,38kk; vö. Jn 11,1kk).

¹⁰ BARTHA TIBOR (Szerk): *Keresztény Bibliái Lexikon*. Budapest, Kálvin Kiadó, 1993, I, 576. Az összefoglalást Czanik Péter „Házasság” és „Házasságtörés” c. kiváló szócikkeiből vett szószzerinti idézetekből állítottuk össze.

félnek úgy kell élnie, hogy házastársát megszentelje, magatartása által megnyerje (1Pt 3,1–7). A válási törvény (5Móz 24,1) előírja, hogy ha a férj valami kifogásolnivalót talál a feleségében és elválk tőle, válólelet kell adnia az asszonynak. Ennek birtokában újra férjhez mehet. Ha azonban a másik férjtől is elválk vagy megözvegyül, az első nem veheti vissza. A válólelet kiállításának a kötelezettsége valamelyes védelmet jelentett az asszonynak. Viszont ő nem válhatott, csak a férj. Az újszövetségi időben már igen (Mk 10,12). A válás okai nincsenek pontosabban meghatározva. Két esetben tilos a törvény szerint a válás: 1.) Ha egy férfi alaptalanul vádolja meg a feleségét azzal, hogy nem szűzen ment a házasságba. Ebben az esetben egész életében nem bocsáthatja el (5Móz 22,13–19). 2.) Ha egy férfi megerőszakol egy szűzet, szabályos mátkapénzt kell fizetnie, és ha azt úgy kívánja a lány apja, feleségül kell a lányt vennie. Ez a házasság is felbonthatatlan (2Móz 22,15k; 5Móz 22,28k).

Mindenkinek vannak különlegesen őt megszólító igéi. Ez jó, aminthogy az igés táblák, képeslapok és hasonlók is útjelző táblái lehetnek hitünknek. Csak ne feledtessék velünk, hogy az ige minden mondata és szava fontos. Jó, ha mindennapi biblia-olvasásunk során is figyelünk a látszólag lényegtelennek tűnő részletekre. Igénk bevezető mondata is ilyen. Mivel nagyon súlyos és fontos a következő mondanivaló, könnyen átsiklunk a látszólag csak stílusosan színező közlésen: Jézus valahonnan elment valahova. A lényeg ugyanis nem ez, hanem az, hogy ez

a „valahonnan valahova” milyen *útírányt* jelöl. A továbbiak helyes megértése ugyanis nagyban függ ettől. Jézus már kétszer szolt „nyíltan” haláláról és feltámadásáról (8,31kk; 9,30kk). Egy kis „szent geometria”: ez a két teológiai pont meghatározza azt az egyenest, amelynek egy újabb pontja e vers: Jézus megállíthatatlanul, következetesen és elszántan megy tovább Jeruzsálem, a szenvedések, a keresztség és a feltámadás felé. A tanítványok tudatáig csak a halál előre jelzése jut el, a feltámadás még megfoghatatlan ígéret, a Jézus ellenfelei pedig kizárólag a halál kategóriáiban gondolkodnak, Jézus vesztét kívánják, ez derül ki itteni fellépésükből is. Mi már – mint nemsokára már a tanítványok is – a feltámadás fényében érthetjük mindazt, ami itt történik és elhangzik. Mindebből az is következik, hogy Igénknek a tárgyalt konkrét kérdésénél, a házasság, illetve még ezt is leszűkítve, a válás problematikájánál messzehatóbb, nagyobb távlatú üzenete van. Természetesen azonban a házasságról tanít „első olvasatban.”

1. A házasság nem magánügy!

A világ és Európa több régiójára is érvényes, de foglalkozzunk a magunk háza tájával: Magyarországon ma a házasság és a család ügye válságban van.¹¹ Válságjelenségek más méretekben, a kétezer évvel ezelőtti Izraelben is nyilván voltak, hiszen ezért volt szükség rá, hogy Jézus elmondja róla a maga tanítását olyan helyzetben és időpontban, amely mondanivalóját különösen hangsúlyossá teszi. Más a korabeli társadalmi helyzet, mint a mai, ezért akár el lehetne intézni azzal, hogy a téma ma már nem, vagy nem úgy időszzerű, mint akkor – csakhogy éppen Isten népe, az egyház életében ez nem áll.

A társadalom akkori szerkezete és a nagycsaládi életforma egyértelművé tette a házasságnak, mint a társadalom léte alapkövének jelentőségét. Az újszövetségi korra már egyre jobban áttört és egyre általánosabbá vált a monogám házasságnak a Biblia szerint mindig is kívánatos célként látott formációja. Nyilvánvaló, hogy a több nemzedéket egybefogó család élete csak akkor lehetett rendezett, megnyugtató és életképes, csak akkor tudott védelmet és rendezett életet biztosítani tagjainak – a „háznépnek”, amely általában három nemzedéket és a cselédséget foglalta magába – ha a családon belüli házasságok rendezettek voltak. Az alapprobléma máig sem változott, annak ellenére, hogy a társadalom szerkezete egészen más. Nap, mint nap érzékeljük, hogy az egész társadalom beteg, ha a házasságok, a családok ügye betegségtüneteket mutat.

Jellemző a farizeusok hozzáállása a kérdéshez: akárcsak ma sokan, a kiskapuk, a fellázítás felől közelítenek a kérdéshez – amit Jézus a leghatározottabban visszautasít. Az ember – és hangsúlyosan a kérdést fellázítani akaró farizeusok – „keményszívűsége” miatt adatott elháríthatatlanul végső esetre a válás lehetősége. Jézus azonban itt is a törvény „betöltésének” szellemében foglal állást: a válás szembefordulás Isten akaratával. A keresztyén gyülekezetnek kötelessége, hogy életfolytatásával bizonyosságot tegyen Isten akaratáról a világban, és így segítsen gyógyítani is a társadalom sebeit. Bűnös emberek vagyunk, de a keresztyén embernek tudnia kell, hogy ha ezen a téren rendezetlen az élete, azt nem intézheti el egy kézlegyintéssel.

2. A házasság a szó legteljesebb értelmében vett magánügy

Annyira az, hogy nem is két személy magánügye, hiszen a házasságban ketten „egy testté”, „egy személyiséggé” lettek; a házasságban lettek a szó teljes értelmében emberré – éspedig hangsúlyosan Isten teremtő munkája eredményeként. Jó, ha tanítást kap a gyülekezet arról, hogy a mi protestáns felfogásunk szerint a házasság nem *szentség* (sákramentum), de *szent*, mert Isten teremtési rendjébe tartozik, s benne az ember

¹¹ E sorok írásának napján, augusztus 17-én a következő hír olvasható a Népszabadság internetes kiadásában: Tavaly 130 éves mélypontra jutott a házasságban élők száma Magyarországon, az első világháború óta nem kötöttek olyan kevés házasságot, mint 2008-ban... a folyamat évtizedes: 1980-ban több mint 80 ezer házasságot kötöttek Magyarországon, 1990-ben már csak 66 ezret, 2001-ben 43 ezret, tavaly pedig alig több mint 40 ezret. Az ezer házasságkötésre jutó válások száma viszont éppen ellenkezőleg alakult, 1980-ban még 346, 1990-ben 374, 2001-ben 559, tavaly pedig 630 pár köszönt el egymástól hivatalosan is.

Istennek szenteli oda magát.¹² Az igazi házasságban szűnik meg a „bellum omnium contra omnes” (mindenki harca mindenki ellen) farkastörvénye. Ez az az archimedesi pont, amely alappontja lehet a társadalom rendezett életére törekvésnek.

A farizeusi perspektíva a törvényig terjed. Ez a legegyszerűbb megoldás, és sokáig látszólag kitűnően is működik. (Az élet egyéb területein is.) Könnyű a társadalom, a kisebb-nagyobb közösségek – beleértve a családot is – és az egyén életét szabályozni, amíg szinte gondolkodás nélkül a szabad-nem szabad automatizmusát lehet alkalmazni. A számítógép ezen az elven működik (a kettes számrendszer alapján): igent és nemet mond másodpercenként felfoghatatlan mennyiségben, és tudjuk: a számítógép rengeteg gondot, problémát megold, ma már ezer és ezer dolgot szabályoz, rendszerez, sok tekintetben megkönnyíti az életet. Ahol azonban a betáplált szabályok véget érnek, a számítógép tudománya is megáll. Önálló döntésre képtelen.

Ezen a „számítógép” távlaton lép túl Jézus, amikor a teremtésre, Isten egybekötő munkájára hivatkozik. Nem az ember „ragasztotta” össze a házasságot – itt a valóban házasságnak tekinthető, Isten színe előtt, általa jóváhagyott szövetségről van szó, hiszen mi ezt tekintjük teljes értékű házasságnak – hanem szerves egésszé váltak („egy testté” – mondhatni „egy szervezetté”). Két összeragasztott tárgyat szétválasztani, vagy egy élőlényt kettétépni nem ugyanaz! A farizeusi kérdés negatív hátterén még világosabb a jézusi válasz pozitívuma. Isten a teremtésben teremtményei előtt a boldog élet *lehetőségét* nyitotta meg. A házasság csodálatos lehetőségek színtere: egymással megélni az élet teljességét. Csakhogy, mivel a Gonosz rombolni akar, ezért meg kell küzdeni. A hit naponkénti „nemes harcát” nem takaríthatjuk meg e téren sem. Ha mégis alulmarad az ember, akkor viszont vezekeljen bűnéért. Jézus szinte fokozza a dolgot: aki választ újraházasodással tetézi, még nagyobb bünt követ el. Gyakorlati intelemként ez azt jelenti: ha valaki önhibájából válik el, gyakoroljon önmérsékletet, és ne házassodjék újra.¹³

3. Jézus következetessége

Jézus határozott és egyértelmű, látszólag szigorú, valójában a teljes életre rámutató magatartása és tanítása saját földi életútjának céljára, megöletésének és feltámadásának már kétszer elhangzott bejelentésére tekintettel érthető meg. Jézus teljes egyértelműséggel a házasság és a család mellett foglal állást. Ezt azzal a gesztussal is megerősíti, hogy „otthont” keres és talál egy itt meg nem nevezett család körében, amilyen, mint Márta és Mária házában, minden bizonnyal sok helyütt nyújtott menedéket neki és tanítványainak. Állandó lakása nincs, de sokak befogadják. Vannak, akiket elhívott egy különleges, a családi életet is nélkülöző életformára, hogy kövessék (szűkebb és tágabb tanítványi köre), ez azonban kivétel. A többség számára kívánatos életforma a családi kötelék.

Tanítványait Jézus külön is tanítja. Ez már a jövődől szolgálataira felkészítés utolsó ideje. Már a majdani gyülekezetek képét látja maga előtt, amelyek megszervezésének, tanításának, irányításának ők lesznek az eszközei. Ezért számukra még félreérthetlenebbé teszi mondanivalóját. A leendő gyülekezetek, az egyház élete a legszorosabb emberi közösségeknek, a családoknak az életére épül. (Ezért folytatódik majd a családi életéről, a házasságról szóló tanítás oly bőséggel az apostoli tanításban). A gyülekezet élete tehát a tét, azé a gyülekezeté, amely az „ő teste”. Ha valaki jól megértette az itteni tanítást, az a még nem jelenlévő apostol: Pál. Az 1Kor-ban bőségesen kifejtett tanítása, amely Jézus tanítására épül (vö. 1Kor 7,10). Az összefüggéseket legmélyebben a keresztyén házasság értelmének teljességét kifejező Ef 5,31kk világítja meg: „A férfi ezért elhagyja apját és anyját, és ragaszkodik feleségéhez, és lesznek ketten egy testté. Nagy titok ez, én pedig ezt Krisztusról és az egyházzal mondom. De ti is, mindenki egyenként úgy szeresse a feleségét, mint önmagát, az asszony pedig tisztelje a férjét.”

¹² Minden gyakorló lelkész tudja, hogy ref.- róm. kat. vegyesházasság esetén rendszerint a katolikus fél az „erősebb”. Anélkül, hogy ezt párbaj-kérdéssé tennénk, jó a dolgok mélyére nézni: vajon nem az általános könnyed ref. felfogás-e ennek az oka, amely sokszor nagyon csak emberi ügynek tekinti az egész kérdést?

¹³ Egy gyülekezeti istentiszteleten a lelkészek házassági-válási ügyei természetesen nem tartoznak a mondanivalóba, ez a tanulmány azonban lelkészeknek készül. Ezért legalább lábjegyzetben hangozzék el: mindaz, amiről itt szó van, lelkészekre hatványozottan érvényes. Arról volt szó fentebb, hogy a gyülekezet bizonyágtételi kötelezettséggel tartozik a világ előtt. A gyülekezet viszont rá van utalva a lelkészek bizonyágtételére.